

Livskraftiga bibliotek i Västmanland

Regional biblioteksplan 2023-2026

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Bibliotek i ett välmående Västmanland.....	4
2.1	Verka för jämlik och fri tillgång till information och kunskap	4
2.2	Stärka service till lokalsamhället	4
2.3	Främja läskunnighet, lärande och läsning	5
2.4	Värna alla barns rätt till ett eget språk	5
2.5	Region Västmanland vill:	6
2.5.1	Regional biblioteksverksamhet	6
2.5.2	Sjukhusbiblioteket Västmanlands sjukhus	6
2.5.3	Västmanlands läns museums bibliotek.....	6
3	Bibliotek i ett tillgängligt Västmanland	7
3.1	Verka för omfamningen av digital innovation.....	7
3.2	Säkerställa och utveckla samverkan, samarbeten och partnerskap	7
3.3	Region Västmanland vill:	8
3.3.1	Regional biblioteksverksamhet	8
3.3.2	Sjukhusbiblioteket Västmanlands sjukhus	8
3.3.3	Västmanlands läns museums bibliotek.....	8
4	Bibliotek i ett nyskapande Västmanland genom hållbar tillväxt	9
4.1	Biblioteksverksamhet och Agenda 2030	9
4.2	Möjligheter till utveckling för biblioteksmedarbetare	9
4.3	Region Västmanland vill:	10
4.3.1	Regional biblioteksverksamhet	10
4.3.2	Sjukhusbiblioteket Västmanlands sjukhus	10
4.3.3	Västmanlands läns museums bibliotek.....	10
5	Biblioteksverksamheter i Region Västmanland.....	11
5.1	Regional biblioteksverksamhet	11
5.1.1	Övergripande mål för regional biblioteksverksamhet 2023–2026.....	12
5.2	Sjukhusbiblioteket Västmanlands sjukhus	12
5.2.1	Övergripande mål för Sjukhusbiblioteket Västmanlands sjukhus 2023–2026:	12
5.3	Västmanlands läns museums bibliotek	13
5.3.1	Övergripande mål för biblioteksverksamheten vid Västmanlands läns museums arkiv och bibliotek 2023-2026:	13
6	Genomförande och organisation	15
6.1	Lagar, styrdokument och strategier	15
6.1.1	Gällande lagstiftning	15
6.1.2	Regionala styrdokument.....	15
6.1.3	Övrigt.....	15
6.2	Uppföljning.....	15

1 Inledning

Enligt Bibliotekslagen (SFS 2013:801) ska biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Alla ska kunna vara delaktiga i samhällslivet. Biblioteken ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla, utan avgränsning till de som har svenskt medborgarskap eller är folkbokförda i en viss kommun. De målgrupper som är särskilt prioriterade är personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter, personer med annat modersmål än svenska samt barn och unga.

Bibliotekslagen föreskriver att kommuner och regioner ska ha en politiskt antagen biblioteksplan för sin biblioteksverksamhet. För Region Västmanlands del innebär det att biblioteksplanen ska omfatta de biblioteksverksamheter som Region Västmanland är huvudman för. Det är den regionala biblioteksverksamheten, Västmanlands läns museums arkiv och bibliotek samt Sjukhusbiblioteket vid Västmanlands sjukhus, som är organisatoriskt placerad inom Centrum för innovation, forskning och utbildning. Tärna folkhögskola, som är organisatoriskt placerad inom Regionala utvecklingsförvaltningen, har en boksamling som inte är en traditionell biblioteksverksamhet och omfattas därför i nuläget inte av den regionala biblioteksplanen.

Den regionala biblioteksplanen har som syfte att:

- tydliggöra de regionala biblioteksverksamheternas roll i förverkligandet av regionplanen, den regionala utvecklingsstrategin och den regionala kulturplanen.
- identifiera strategiska och prioriterade utvecklingsområden för samverkan med och mellan de olika biblioteken och andra aktörer i länet, i Sverige och internationellt.

2 Bibliotek i ett välmående Västmanland

I samstämmighet med bibliotekslagen ska den biblioteksverksamhet som bedrivs inom Region Västmanland i sin löpande verksamhet ägna särskild uppmärksamhet åt följande prioriterade målgrupper:

- Personer med funktionsnedsättning
- Personer som har annat modersmål än svenska
- Nationella minoriteter
- Barn och unga

2.1 Verka för jämlik och fri tillgång till information och kunskap

Tillgänglighet till jämlik och fri tillgång till information och kunskap är en av bibliotekens grundvalar, vilket definieras i 2§ bibliotekslagen. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.¹

Den regionala biblioteksverksamheten verkar för att främja utvecklingen av folkbiblioteken som demokratiska mötesplatser som är tillgängliga för alla. Målet är att biblioteken ska vara trygga mötesplatser. För att kunna vara en stark aktör i det demokratiska samhällets utveckling behöver bibliotekens roll i att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning definieras och förstås på ett bättre sätt.

Ett samhälle där man själv är både delaktig och medskapande i smarta helhetslösningar bidrar till tillit och trygghet. Arbetet med att implementera barnkonventionen i länets biblioteksverksamhet ska fortsätta. Barn och ungas kompetens ska tas tillvara och de ska vara medskapande och involverade i åtgärder och beslut som direkt eller indirekt rör dem.

Den centrala rollen i samhällets informations- och kunskapsflöde samt den höga trovärdigheten bland invånare gör biblioteken till en naturlig aktör i tider av kris. Tillgången till faktabaserad och trovärdig information ska värnas både under normala förhållanden samt vid krissituationer. Innebörden av bibliotekens roll som del av det civila totalförsvaret ska undersökas och bevakas. Arbetet med medie- och informationskunnighet (MIK) ska prioriteras där invånarnas möjligheter att utveckla sina kritiska förmågor och sitt kritiska tänkande ökar. I detta arbete har biblioteken en betydande roll.

2.2 Stärka service till lokalsamhället

Biblioteken behöver ha en ökad förståelse för de användarbehov som finns för att kunna utforma tjänster som gör skillnad och möter invånarnas förväntningar. Arbetet med tillgänglighet till biblioteksservice för prioriterade grupper ska stärkas.

För att utveckla biblioteksverksamhet som fortsatt är relevant i ett föränderligt samhälle krävs förändrade arbetssätt som utgår från behoven hos bibliotekets

¹ Bibliotekslag (2013:801)

användare och länets invånare. Den regionala biblioteksverksamheten verkar för en utveckling där användarcentrerade och medskapande metoder får större betydelse för folkbibliotekens verksamhet, med syfte att skapa bättre bemötande och delaktighet samt tillgängliga miljöer och tjänster för länets invånare.

För Västmanlands läns museums arkiv och bibliotek är det huvudsakliga målet att vara tillgängligt för länets invånare och ge service till lokalsamhället genom ordinarie verksamhet, genom deltagande i evenemang, i samarbete med regionala aktörer och som stöd till Västmanlands läns museums publika verksamhet.

2.3 Främja läskunnighet, lärande och läsning

En individs förmåga att utvecklas och lära hela livet är idag en förutsättning för att aktivt kunna delta i samhället. Biblioteken har en central roll som förmedlare av information och litteratur. Ett stort medieutbud cirkulerar mellan låntagarna i länet och biblioteken fungerar som mötesplats för samtal och arena för möten mellan författare och läsare. Litteraturen har flera viktiga roller i samhället, som konst och som språk- och kulturbärare. Läsfrämjande och litteraturfrämjande är varandras förutsättningar. Kunniga läsare inspirerar författare i deras arbete och litteraturen utvecklar läsarna.

Biblioteken har en särskild roll för att stärka litteraturens status i länet. De arbetar med en variation av läsfrämjande aktiviteter för olika åldersgrupper och prioriterade målgrupper för att ge ökad läskunnighet och likvärdig tillgång till läsning och eget lärande i länet. Den regionala biblioteksverksamheten stöttar utvecklingen och användandet av olika läsfrämjande metoder, till exempel det biblioteksterapeutiska arbetssättet. Att stärka litteraturens ställning och språkets status i länet ska prioriteras. Ett demokratiskt samhälle behöver människor som är informerade och kompetenta och håller sig till fakta, men en levande demokrati behöver också människor som är kreativa, empatiska och har kritiskt omdöme. Som inte endast kan svara på hur saker och ting är utan också har förmågan att föreställa sig hur det kunde vara. Människor med fantasi.

2.4 Värna alla barns rätt till ett eget språk

Rätten till det egna språket och till kultur är en grundläggande mänsklig rättighet och gäller alla barn. Alla barn har rätt till ett eget språk. En god språkutveckling är en grund till jämlik hälsa. Med ett rikt och utvecklat språk ökar barnets möjligheter i livet. Språket är viktigt för att kunna kommunicera och informera sig och för att kunna vara delaktig i samhället. Om ett barn får språklig stimulans av vuxna och blir läst eller berättad för får de ett mycket större ordförråd.

Familjen är viktigast för det lilla barnets språkutveckling och de aktörer som finns runt en familj, barnhälsovård, bibliotek, familjecentral, öppen förskola, förskola och logopedmottagning kan ge stöd och inspiration. Tillsammans kan dessa professioner skapa långsiktiga och hållbara insatser för att stärka barnens språkutveckling som även kommer att stärka deras fortsatta läs- och skrivutveckling i skolan.

Det föds drygt 3000 barn i Västmanland varje år. Region Västmanland ger alla barn som föds i länet en egen bok. Samarbetet heter Språkfrö Västmanland och är ett samarbete mellan Region Västmanlands kulturutveckling, barnhälsovården och folkbiblioteken i länets 10 kommuner. Med gåvoboken vill regionen, barnhälsovården och folkbiblioteken så ett språkfrö för framtiden för att alla barn ska få växa upp med tilltro till sin egen språkliga förmåga. Metoden Bokstart är väl etablerad i alla kommuner för att främja små barns språkutveckling med ett familjecentrerat arbetssätt.

I lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk anges att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken. Nationella minoriteter har rätt att utveckla sitt språk och sin kultur och då särskilt barn och unga. De har också rätt att ha inflytande över frågor som berör dem. Det allmänna ska även i övrigt främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige.² Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.

2.5 Region Västmanland vill:

2.5.1 Regional biblioteksverksamhet

- Främja folkbibliotekens arbete med prioriterade målgrupper genom att öka användandet av användarcentrerad design för tjänster, miljöer och utbud.
- Stärka stödet för och uppföljningen av de lokala biblioteksplanerna.
- Utveckla samarbetet inom Språkfrö Västmanland och Bokstart Västmanland.
- Stärka kompetensen inom läsfrämjande och utveckla samarbetet Västmanland läser.
- Samverka med andra regionala aktörer kring medie- och informationskunnighet (MIK).

2.5.2 Sjukhusbiblioteket Västmanlands sjukhus

- Erbjuder allmänheten tillgång till licensierade databaser och e-tidskrifter, i den mån avtalen tillåter.
- Stödja patientens egenvård genom att erbjuda deltagande i biblioterapi, *Läsning som läker*.

2.5.3 Västmanlands läns museums bibliotek

- Bidra till jämlik och fri tillgång till information och kunskap genom öppethållande av bibliotekets forskarsal.
- Öka tillgängligheten till relevant litteratur på finska.

² Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724)

3 Bibliotek i ett tillgängligt Västmanland

Biblioteken är tillsammans Västmanlands största kulturinstitution och den som flest invånare tar del av i sitt vardagliga liv. Sedan 2015 samverkar biblioteken i Västmanland under namnet *Bibliotek i Västmanland*. Syftet är att öka servicegraden och tillgängligheten till bibliotekstjänster i hela länet. Även sjukhusbiblioteket inom Region Västmanland ingår i delar av samarbetet.

3.1 Verka för omfamningen av digital innovation

Den ökade digitaliseringen kräver ökad digital kompetens. Utan ökad kunskap och digital kompetens skapas klyftor i samhället när det ställs alltmer långtgående krav på att människor själva ska kunna orientera sig och själv använda tekniken. Här har biblioteken och folkbildningen en viktig roll för att handleda människor i att nyttja teknikens möjligheter i ett nytt informations- och kunskapssamhälle. Det livslånga lärandet är för oss och kommande generationer avgörande för att vi ska kunna ta till oss förändrade arbetssätt och nya tekniska lösningar i den allt snabbare digitaliseringen.³

Bibliotekens tillgång till verktyg, infrastruktur och kompetens behöver säkerställas för att kunna ta vara på de möjligheter som kommer med digital innovation. Den regionala biblioteksverksamheten verkar för gemensamma lösningar och tjänster som bidrar till att stärka folkbiblioteken som likvärdiga förmedlare av digital kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i länet. I samverkan med andra offentliga verksamheter, studieförbund, föreningar med mera kan större effekt uppnås. Möjligheter behöver skapas för att ge biblioteken insikt och aktualitet i pågående teknologiska förändringar.

För att litteratur som finns hos Västmanlands läns museums arkiv och bibliotek ska bli mer tillgänglig behöver denna registreras i den nationella mediekatalogen Libris. Möjligheten för allmänhet att söka litteratur via Libris behöver också göras känd genom informationskampanjer och marknadsföring.

3.2 Säkerställa och utveckla samverkan, samarbeten och partnerskap

För att främja biblioteksutvecklingen i Västmanland samarbetar biblioteksverksamheterna inom regionen på olika nivåer. Den regionala biblioteksverksamheten samverkar på både nationell och statlig nivå och i nära kontakt med kommunerna. Samarbete inom regionen finns även med sjukhusbiblioteket och Tärna folkhögskola, till exempel kring biblioteksdatasystem.

Bibliotek i Västmanland är ett samarbete mellan folkbiblioteken i länet samt Region Västmanland. Ett fortsatt gemensamt arbete med folkbibliotekssamverkan i länet

³ Ibid.

ger ett enat biblioteksfält och skapar samverkansanda. Genom att samarbeta uppnår verksamheterna större effekt: gemensamma resurser kan nyttjas mer ändamålsenligt samtidigt som samarbetet ger en ökad likvärdighet i service och utbud för de som använder biblioteket. Folkbibliotekens samarbete kräver gemensam förvaltning för att möjliggöra samordningsvinster samt ge en ökad likvärdighet för invånarna i länet. Arbetet för att skapa gemensamma arbetssätt och ett stärkt kollegialt samarbete bland länets folkbibliotek är prioriterat.

Den regionala biblioteksverksamheten verkar för att utveckla och etablera folkbibliotekens gemensamma varumärke och kommunikation både internt och externt för att bidra till ökad kännedom om och bredare användande av bibliotekstjänster i länet.

3.3 Region Västmanland vill:

3.3.1 Regional biblioteksverksamhet

- Bidra till ett ökat digitalt innanförskap bland länets invånare genom att främja folkbibliotekens digitala kompetens.
- Stärka folkbibliotekens kommunikation och synlighet.
- Säkerställa och utveckla samarbetet Bibliotek i Västmanland.
- Skapa gemensamma arbetssätt och stärka det kollegiala samarbetet hos folkbiblioteken.

3.3.2 Sjukhusbiblioteket Västmanlands sjukhus

- Synliggöra sjukhusbibliotekets kompetens inom hälso- och sjukvården.
- Vara en aktiv del av utbildningsprogrammet introduktionsår för sjuksköterskor.
- Ge fjärråtkomst till sjukhusbibliotekets e-resurser för hälso- och sjukvårdsförvaltningens personal.
- Säkerställa att ett system finns på plats för enkel och transparant åtkomst till samma resurser utanför regionens nätverk som på insidan.

3.3.3 Västmanlands läns museums bibliotek

- Samarbeta i nätverk inom ABM och med forskare i och utanför den akademiska världen.
- Arbeta med att digitalisera delar av samlingen för att öka den digitala tillgängligheten till unika, och i vissa fall svårtillgängliga, trycksaker och lokalthistorisk litteratur.

4 Bibliotek i ett nyskapande Västmanland genom hållbar tillväxt

Biblioteken i länet är en viktig mötesplats för kunskapsinhämtning och livslångt lärande för invånarna. De erbjuder en mångfald av tjänster och har god kunskap om informationssökning samt erbjuder invånarna tillgång till forskning, litteratur och databaser som kan motivera människor till reflektion och engagemang.

4.1 Biblioteksverksamhet och Agenda 2030

Den nationella biblioteksstrategin lyfter bibliotekens möjligheter till att bidra till ökat läsande och utveckling av språkkunskaper, ökad demokratisk delaktighet och större samhällsengagemang som en stark faktor i samhällets hållbara utveckling. Strategin framhäver även folkbibliotekens breda demokratiska uppdrag som bidragande till den sociala hållbarhet som beskrivs i de globala målen i Agenda 2030 och särskilt att:

- Allmänheten ska avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under en viss tid oavsett publiceringsform.
- Folkbiblioteken ska främja läsning och tillgång till litteratur samt verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.
- Folkbiblioteken ska även ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning.⁴

4.2 Möjligheter till utveckling för biblioteksmedarbetare

Den nationella biblioteksstrategin fastställer att utbildad bibliotekspersonal är en viktig faktor för att kunna säkerställa och möjliggöra tillgången till bibliotekens innehåll och verksamhet för alla. Det finns idag en brist på bibliotekarier som kommer att öka ytterligare under de kommande åren. För att fortsatt kunna arbeta med att bistå i informations- och kunskapsinhämtning är det även viktigt att bibliotekspersonal får kompetensutveckling inom sitt yrke.⁵

Ett av de viktigaste uppdragen för den regionala biblioteksverksamheten är att stödja folkbibliotekens kompetensutveckling. Medarbetare på folkbiblioteken som är djupt engagerade i sitt arbete behöver effektiva möjligheter att lära, utvecklas och bli framtida ledare inom biblioteksområdet. Folkbibliotekens status som attraktiva arbetsgivare måste värnas för att fortsatt kunna rekrytera kompetenta medarbetare.

Inom ramen för *Västmanland läser* stärks bibliotekariernas kollegiala lärande genom att pröva och utveckla nya metoder för läsning och samtal om litteratur.

⁴ Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2022–2025

⁵ Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2022–2025

4.3 Region Västmanland vill:

4.3.1 Regional biblioteksverksamhet

- Stötta folkbibliotekens arbete med metoder för livslångt lärande, social hållbarhet samhällsengagemang, demokrati och läsning.
- Verka för kompetensutveckling för länets folkbibliotekspersonal.
- Medverka i statliga satsningen Läsfrämjandelyftet.

4.3.2 Sjukhusbiblioteket Västmanlands sjukhus

- Verka för kompetensutveckling, omvärldsbevakning och utbildning för den egna personalen samt frigöra tid för sjukhusbibliotekets personal att möjliggöra detta.

4.3.3 Västmanlands läns museums bibliotek

- Ge bibliotekets medarbetare möjlighet till kompetensutveckling inom kommunikation för att öka tillgängligheten till biblioteket och kännedom om dess bokbestånd. Detta ska ske genom relevanta utbildningar, och avsatt tid för omvärldsbevakning och besökarundersökningar.

5 Biblioteksverksamheter i Region Västmanland

5.1 Regional biblioteksverksamhet

Region Västmanland ansvarar för den regionala biblioteksverksamheten som finns i enheten Kulturutveckling. Den har som uppdrag att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet för folkbiblioteken i länet. Uppdraget fastställs i bibliotekslagen 11§. Verksamheten riktar sig främst till folkbiblioteken i länet, men samverkar också med andra biblioteksinstanser på regional, nationell och internationell nivå. Den regionala biblioteksverksamheten verkar i nära samspel med övriga konst- och kulturområden som omfattas av den regionala kulturplanen, i enlighet med intentionerna i Kultursamverkansmodellen.

Den regionala biblioteksverksamheten arbetar strategiskt för att stödja och medverka till utveckling av och samverkan mellan folkbiblioteken i länets tio kommuner. En viktig fråga är att strategiskt arbeta med att stärka den läs- och litteraturfrämjande verksamheten. Språket är en grundläggande rättighet för alla människor och viktigt för att kunna kommunicera, informera sig, vara delaktig i samhället och ta del av information, litteratur och kultur. Målet är att alla invånare ska ha tillgång till information, litteratur och biblioteksservice av hög kvalitet.

Den regionala biblioteksverksamheten synliggör och skapar dialog kring folkbiblioteksfrågorna i ett bredare kulturpolitiskt perspektiv inom ramen för Kultursamverkansmodellen. Med regional utveckling i fokus arbetar den regionala biblioteksverksamheten strategiskt med omvärldsbevakning, analys och dialog.

Tillsammans med folkbiblioteken i länet tar den regionala biblioteksverksamheten ansvar för gemensamma mål och strategier för Bibliotek i Västmanland. De skapas via samarbeten och processer med utgångspunkt i kunskap, inspiration, motivation och nätverk. En stor del av den kvalitetshöjande metodutvecklingen sker i samverkan med andra regionala och nationella aktörer.

Regionalt värdskap innebär att verksamheten tar initiativet och bjuder in till dialog och samverkan. Den regionala biblioteksverksamheten erbjuder mötesplatser för samverkan och kunskapsutbyte. Den regionala biblioteksverksamheten ska möjliggöra samarbeten, stödja projekt och olika initiativ och medverka till kontakter, sammanhang och samverkan.

År 2015 utvidgades den statliga kultursamverkansmodellen och omfattar nu även läs- och litteraturfrämjande verksamhet. Det regionala utvecklingsarbetet för litteratur ska främja litteratur och stärka de litterära aktörernas situation. Bibliotek i Västmanland har en central ställning som förmedlare av litteratur och utgör en vital del av det regionala litterära ekosystemet, som arena för möten mellan författare och läsare och som forum för ett varierat och fördjupat läsande, vilket också är grunden för allt skrivande.

5.1.1 Övergripande mål för regional biblioteksverksamhet 2023–2026

- Den regionala biblioteksverksamheten ska vara en drivande aktör i samverkan och tillsammans med folkbiblioteken ansvara för en utveckling av verksamheten.
- Region Västmanland vill att biblioteksområdet ska utvecklas långsiktigt i enlighet med kulturplanens gemensamma utgångspunkter och målområden.
- Utveckla ett långsiktigt och hållbart samarbete för litteratur- och läsfrämjande arbete.

5.2 Sjukhusbiblioteket Västmanlands sjukhus

Sjukhusbiblioteket vid Västmanlands sjukhus i Västerås är ett kombinerat fack- och allmänbibliotek med tyngdpunkt på den medicinska delen. Biblioteket arbetar för anställda inom Region Västmanland, samt privata vårdcentraler med regionavtal. Sjukhusbiblioteket är en stödfunktion vid behov av litteratur- och informationsservice i det dagliga arbetet, vid planering, studier, forskning, för att effektivisera verksamheter och bidrar till att kompetens och kvalitet förbättras. Det sker via databaser, e-tidskrifter, facklitteratur och andra informationskällor inom hälso- och sjukvård samt genom undervisning och handledning vid forskning, utbildning och fortbildning samt sökupdrag. Studenter under praktik erbjuds utökad biblioteksservice genom bland annat databashandledning.

Inom biblioteksverksamheten finns också ett allmänt bokbestånd med skön-, fack- och barnlitteratur samt ljudböcker, tidskrifter och tidningar. I biblioteket finns gratis trådlöst nätverk.

Patienter och närstående har tillgång till information och facklitteratur, biografier och skönlitteratur om sjukdom och hälsa samt allmän biblioteksservice. Sjukhusbiblioteket stödjer patientens egenvård genom att erbjuda deltagande i biblioterapi, *Läsning som läker*. Inneliggande patienter kan nyttja tjänsten *Ring så kommer vi* för personlig service.

Sedan 2020 ingår sjukhusbiblioteket i Centrum för innovation, forskning och utbildning (CIFU). CIFU ger service till regionens medarbetare i arbetet med att ta fram evidensbaserad information, skapa nya behandlingsmetoder och lärandeprocesser för en säkrare och mer effektiv hälso- och sjukvård.

Sjukhusbiblioteket är ett meröppet bibliotek: regionens personal har tillgång till boksamling, mötesrum och databaser 24 timmar om dygnet.

5.2.1 Övergripande mål för Sjukhusbiblioteket Västmanlands sjukhus 2023–2026:

- Sjukhusbiblioteket strävar efter att i samverkan med Hälso- och sjukvårdsförvaltningen verka för ökad medvetenhet hos användarna om de resurser vi erbjuder och hur man använder dessa för att bidra till en hälso- och sjukvård byggd på bästa möjliga evidens.
- Verka för ökad samverkan inom Centrum för innovation, forskning och utbildning (CIFU) samt en ökad kännedom om CIFU. Sjukhusbiblioteket ska

bidra till att tydliggöra CIFU:s uppdrag och erbjudande i relation till Hälso- och sjukvårdsförvaltningens behov.

5.3 Västmanlands läns museums bibliotek

Västmanlands läns museums bibliotek är ett specialbibliotek för forskning som är öppet för allmänheten. Tillsammans med läns museets lokaler för utställningar, pedagogik, program och kulturmiljövård finns biblioteket och arkivet på Karlsgatan 2. Delar av bokbeståndet förvaras i lokaler på WestmannaArvet där även läns museets föremålsmagasin, klimatarkiv, vårdlokaler och verkstad finns.

Västmanlands läns museums arkiv och bibliotek bildar tillsammans ett eget arbetsområde och utgör en gemensam kunskapsresurs för forskningen. Bibliotekets bokbestånd finns registrerat och sökbart i den nationella bibliotekskatalogen Libris.

I biblioteket finns litteratur inom många olika ämnesområden, främst sådana som har anknytning till läns museets verksamhet, till exempel om historia, kulturhistoria, arkitektur, byggnadsvård, arkeologi, bergsbruk, konsthantverk och lokalhistoria. Biblioteket har också många årsböcker, främst från Sverige men också från Norden. Bokbeståndet innehåller titlar tryckta från 1500-talet och framåt och har inte gallrats sedan uppbyggnaden vid läns museets grundande 1861.

Biblioteket, tillsammans med läns museets arkiv, används för forskning inom många områden, både av professionella och amatörforskare, många gånger med en lokalhistorisk ingång. Det används även av olika aktörer för till exempel destinationsutveckling. Genom att olika platsers berättelser sätts in i sitt historiska sammanhang i sin rätta kulturmiljö, många gånger som en del i att öka besökares upplevelse på plats och även förmedla och öka kunskapen om länets historia.

Biblioteket används även ofta av läns museets personal vid research inför till exempel utställningar och projekt, samt i vår kulturmiljöverksamhet.

Biblioteket spelar en viktig roll för den demokratiska dialogen i länet, genom att vara en resurs som aktivt används av en mängd olika målgrupper för att ta fram faktaunderlag.

5.3.1 Övergripande mål för biblioteksverksamheten vid Västmanlands läns museums arkiv och bibliotek 2023-2026:

- Västmanlands läns museums uppdrag som museum är att vara öppet och tillgängligt för allmänheten. Västmanlands läns museum, och också dess arkiv och bibliotek, ska bidra till forskning och annan kunskapsuppbyggnad.
- Västmanlands läns museum ska också förvärva, bevara, undersöka, förmedla och ställa ut materiella och immateriella vittnesbörd om människan och människans omvärld. Inom biblioteksverksamheten innebär det att biblioteket förvärvar både nyutkommen och äldre litteratur med inriktning på Västmanlands kulturhistoria, och gör den tillgänglig för besökare. Biblioteket arbetar mot Västmanlands läns museum uppdrag genom att, utifrån ett kulturhistoriskt

perspektiv, bidra till samhället och en hållbar samhällsutveckling, och att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning.

UTKAST

6 Genomförande och organisation

Bibliotekslagen föreskriver att kommuner och regioner ska ha en politiskt antagen biblioteksplan för sin biblioteksverksamhet.

Planen har tagits fram i samverkan mellan de olika biblioteksverksamheterna som berörs av planen. Verksamheterna har diskuterat gemensamma utmaningar, utvecklingsmöjligheter och omvärldsbevakning som bidragit till det gemensamma dokumentet. Den regionala biblioteksplanen är ett styrdokument och planen beskriver uppdrag och utvecklingsområden för var och en av verksamheterna, men anger också områden för samarbete dem emellan.

6.1 Lagar, styrdokument och strategier

Följande styrdokument och lagar har varit viktiga utgångspunkter för biblioteksplanen. Några är gemensamma för regional biblioteksverksamhet och för sjukhusbiblioteken, några berör enbart respektive verksamhetsområde.

6.1.1 Gällande lagstiftning

- Bibliotekslag (2013:801)
- Museilag (2017:563)
- Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724)
- Diskrimineringslag (2008:567)
- Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (2018:1197)

6.1.2 Regionala styrdokument

- Regional kulturplan för Västmanland 2023–2026
- Regional utvecklingsstrategi 2030 – Vår strategi för ett livskraftigt Västmanland

6.1.3 Övrigt

- Agenda 2030
- Sveriges nationella kulturpolitiska mål
- Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2022–2025
- International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) Global Vision

6.2 Uppföljning

Biblioteksplanens utvecklingsområden och mål konkretiseras ytterligare i insatser som formuleras i verksamhetsplaner. Planerna uppdateras och följs upp årligen.